

הצעת חוק: האיציטדין

השר משה שחל העביר השבוע טיוטה להצעת חוק האיציטדין לעיונו של ראש העיר טדי קולק. על-פי ההצעה, תועבר הסמכות לאשר את תוכנית האיציטדין מועדת התכנון לממשלה. התוכנית תוגש לממשלה בידי העירייה. הכוונה היא להגיש את הצעת החוק למקרה שעתירת העירייה לבג"ץ תידחה. במקרה כזה יתמכו המערך וגוש השמאל בהצעה והי ליכוד יצטרך להכריע בין אהדי בית"ר לשותפיו מש"ס.
שחר איץ

קבורת ערורה

ארבעה מתושבי הכפר ערורה טוענים, כי נקברו באבנים בידי חיילים עד מחצית גופם. במקום נותרו ארבעה בורות, אבנים מכוסות בדם ושיירי ציוד צבאי. נפת שכם סוערת, וכתבים זרים הגיעו למקום. צה"ל: לא הגיעה כל תלונה

ארבעה מתושבי כפר ערורה, מדרום מערב לשכם, טוענים, כי הושמו בתוך בורות וכוסו על-ידי חיילי צה"ל באבנים עד מעל למותניהם. הדבר אירע במהלך פעולה להשלטת סדר באזור, שנערכה על-ידי הצבא ביום חמישי שעבר, בסיומו של חג תום צום הרמדאן. בפעולה הזאת נפצעו קרוב לעשרים תושבים. פרשת הקבורה, המוכרה בפרטיה את פרשת הרחפור מכפר סלם, מזעזעת את נפת שכם, והשבוע התחילו לפקוד את הכפר צוותי עיתונות וטלוויזיה זרים, שהגיעו במטרה לבדוק את העדויות. בינתיים מכחיש צה"ל את טענות התושבים. דובר צה"ל מסר אתמול, כי לא הגיעה לצבא, למשטרה או למינהל-האזרחי כל תלונה בעניין, וכי אם יוגשו תלונות כאלה על-ידי התושבים, הנושא ייבדק. עד עתה לא גבה הצבא עדויות מהתושבים הטוענים, כי נקברו על-ידי החיילים. כתבי כל העיר ביקרו בערורה ביום רביעי השבוע ושמעו עדויות מן התושבים. כל כפריי הסביבה עסוקים בימים אלה בעיכול פרטי הפרשה הזאת. באתר האירוע עצמו, הנמצא על פסגה הררית המשקיפה על הכפר, נמצאו ארבעה בורות ריקים, אבנים מכוסות בדם ושיירי ציוד צבאי (כתבה נרחבת בעמ' 9).

יהור באר ומוניר מטאע

התלמידים, לא הורשתה, בטענה ש"זו לא עונה מתאימה. כדאי לבוא כשיש

עיר

אלימות

וקמה כל ועדה. הכפר מטפל בילדי תאי-קס, שהיו צריכים למות בגיל שנתיים, אצלנו מ נפטרים בגיל חמש וחצי. אני קובעת מלוא האחריות — אין אלימות כלפי חר ים. זוהי עלילת דם כלפי 138 העובדים". במשרד העבודה והרווחה לא אישרו מנהלי הכפר-השבדי להגיב על התלונות. עץ השר לענייני תקשורת, זאב בן-יוסף, בחישה התעללות מצד עובדים במוסד. הוא אשר מקרים של אלימות כלפי חוסים, אבל יחס אותה לחוסים אחרים. "ידוע שיש רוצה של מפגרים אלימים, שמכים את לדים הקטנים, ולעתים גם את המטפלים", זאב בן-יוסף. "מכים ומוכים יש כל הזמן. ים למנוע את התופעה, אבל לא תמיד לעשות זאת". ביחס למקרי המוות זאב אומר בן-יוסף: "כל המקרים, למעט ה אחת, היו תוצאה של מוות טבעי. דקו על-ידינו ורווחו למשטרה. אילו יש להונחה, היתה המשטרה מתער- יוסף אומר, שילדים מושארים על

קבורת ערורה

פרשת קבורת הערבים בכפר סלם חוזרת על עצמה בכפר ערורה. ארבעה תושבים טוענים, כי הוכנסו לבורות וכוסו באבנים עד מחצית גופם למשך כמה שעות. כתי כל העיר הגיעו לבורות ומצאו בהם אבנים מוכתמות בדם. הפרשה מעוררת סערה גדולה באזור וצוותי תקשורת זרים כבר ביקרו במקום. דובר צה"ל: לא הגיעה שום תלונה

יזהר באר ומוניר מנאע

ערורה, כפר הררי קטן ונידח במחצית הדרך בין ביריית לשכם, עשוי להיכנס לתולדות האנטיפאדה לצדו של סלם. כשנחשפה פרשת כפר סלם, הידועה גם כפרשת הרחופה (שבד נקברו ארבעה תושבים מחמת תלולית עפרו), לראשונה, הניב הצבא בהכחשה ובחוסר אמון. אחר-כך הבטיח לבדוק. אחר-כך אישר את הממצאים ולבסוף העמיד את האשמים לדין. שלטונות צה"ל הבטיחו, כי הצבא לא ישלים עם חריגים כאלה.

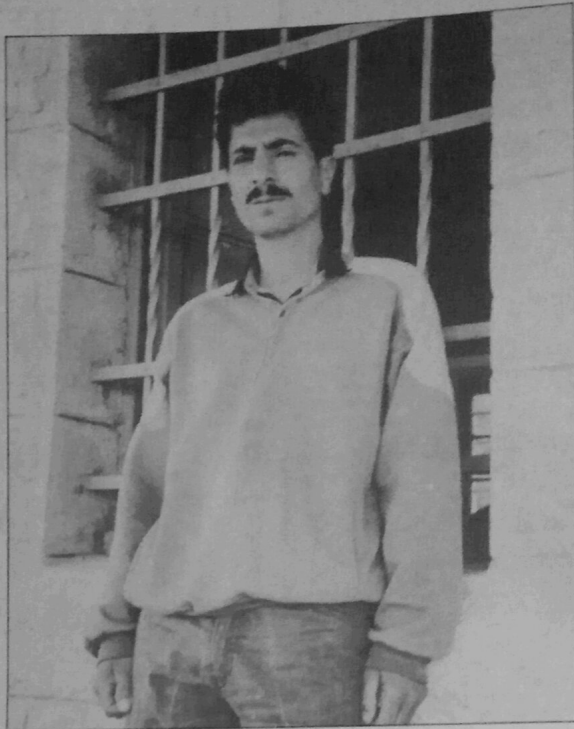
עכשיו דומה, כי הסיפור חזר על עצמו בכפר ערורה. גם כאן מדובר בקבורה של ארבעה ערבים בידי חיילי צבא-הגנה לישראל עד מחצית גופם, הפעם באבנים. מן העדויות והממצאים הראשונים שימרתו בהמשך עולה חשר מוזק, כי לגרסת התושבים אלויה חזקה בקרקע המצויינת.

לערורה הגענו ביום רביעי השבת, היום הארבעים לחיסולו של אבן-ג'יהאד. בכניסה לכל-אחד משלושת הכפרים שעל אם הדרך לערורה (נג'יל, ג'ילג'יא ועברין) קידמו אותנו מחוות אבל דומות לזכרו של מי שמכונה כאן "שר הביטחון הפלסטיני האשון". הסמרטוטים השחורים והגופם כמעט מכל עמוד חשמל, נג, דוד-שמש ואנטנה גם. דגלים של אש"ף עוטרו את המגדלים, ומחוסמי אבנים ביתרו את הדרך הראשית. הכתמים השחורים על הכביש כל כמה מטרים סימנו את מקום הצעירים הבערתיים שבכר אוכלו. הכתמים השחורים האלה הם מסימני ההיכר הבולטים ביותר של הגדה בימים אלה. מאוחר כולו נראה כמו אפונגומיה פלסטינית. במשך יותר מחצית היום ששהינו בו לא נראתה שום נוכחות צבאית.

קילומטר אחד לפני ערורה תולף הכביש בין שתי וילות ענקיות טובלות בבושתים ומקופות חומה גבוהה. אלה הם שניים מן הבניינים המפוארים ביותר בגדה. דייריהם הגירו לפני שנים לארצה י"ב ועשו חיל בעסקים. למשך חודש בשנה תחורות המשפחות אל האזור הנידח הזה לשבת בתוך עמם. גם בימים קשים אלה רק במקרים בודדים מתבטל עקרון הצומד (והיצמדות לאדמה בכל זנאי).

ערורה עצמו הוא כפר קטן של צמור מובן מאליו. הכפר מאוכלס בשתי חמולות בלבד, המונות ביחד קרוב ל-3,000 תושבים, שברובם מלאחים המוציאים את פרנסתם מן האדמה הטריטורית. מגדלים זייתים וגפנים בטראסות הקטנות ומשקי-בית קטנים של עוים ותרגולות, רק מיעוט מן הצעירים עובד בישראל, אבל המרחק, 35 ק"מ לעיר הקרובה (שכם), יצר פסטוראליה הדרית מרשימה. שעשועה לערפל את המבקר בקרוב שלווה כפרית גם בימי האנטיפאדה הבערתיים.

ההתקוממות כאן הגיעה לשיאה ביום חמישי שעבר בשלהי העידן אל-פיטר, סוף צום הרמדאן. באותו יום הגיע הצבא להשליט סדר מפורביע בכפרית ההוא, אחרי שהתגלו בה יותר מדי תופעות של לאומיות מתעוררת. השכם באותו בוקר הבחינו התושבים ממרומי האוכף הרחב שעליו מוזרים בני הכפר בטור ארוך של כלי-רכב צבאיים, העושה דרכו בכביש העולה מן הוואדי ומעבר לעבר הכפר. הם הבינו, כי הפעם

ערורי: האבנים הגיעו עד החזה

מדובר ב"עמאליה כבירה", מיבצע צבאי מקיף. מי ששמע על פעולות עוישה שנערכו בכפרים אחרים הסיק מיד את המסקנות הנכונות: גמלט לחרים. אלא שהצבא כבר צבר ניסיון רב בשיטות של סגרות כפרים הדרים. מסוקים הנחיתו מבעוד לילה יחידות כהרים, והנמלטים נפלו כפרי בשל יידי החיילים שארבו להם שם.

הראשונים שנחפסו. הוא נבל באויקי פלאטיק. איתרע מולו של מוחמד זייד ערורי, בן 29, פועל בבית-אריה בפתח-תקווה, להיות בין כמחנה גם מוחמד ערואד, בן 23, ורעיד חסין ערורי, בן 18, ועוד רבים אחרים. כל העצורים קיבלו, לטענתם, את הטיפול השגרתי - מכות דחופות. אבל מוחמד ערורי, מוחמד ערואד ושני צעירים אחרים עברו חוויה נוספת. למעלה בפסגת ההר היו ארבעה בורות מוקפים באבני כלי-אחד מהם הונגס כבול לבד. להבריחה, אספי החיילים אבנים מהסביבה הקרובה ומילאו את הבורות והתלכדם הם הושלכו. ערורי אמר, שהאבנים הגיעו כמעט עד לחזהו. ערואד, חסון

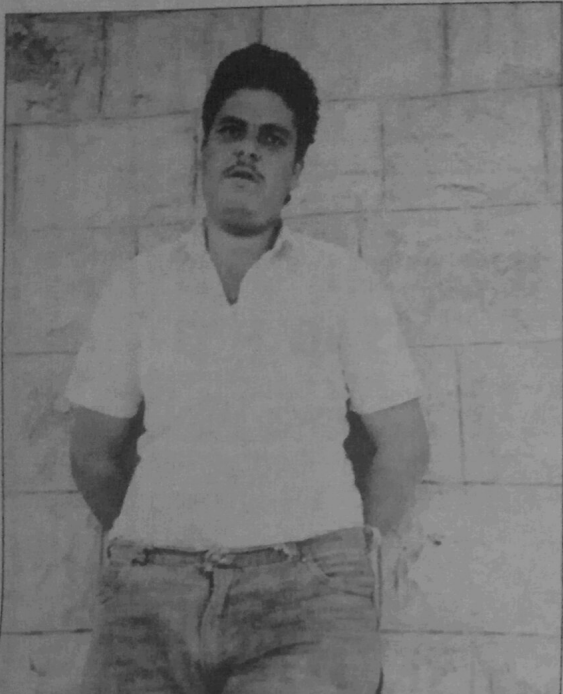
האבנים מוכסות דם קרוש, לידם מלנית צבאית ושרידי מוון צה"לי (צילומים: יזהר באר)

וגבוה יותר, טען שהגיעו עד למותניו. הם שחתו גם ולא יכלו לזוז במשך כמה שעות. בסופו של דבר הוציאו אותם החיילים והעבירו אותם למקום הריכז של התושבים בבית-הספר של הכפר.

אצל ערורי ניכרם עד עכשיו פצעים בשיקים ותבלות בכרבים. ערואד פצוע בידי ובעינו. שני הקורבנות האחרים שכוסו באבנים היו ביום רביעי השבוע מתוך לכפר.

הפרשה הזאת מדורגת ומעסיקה את כל כפרי הקורבנות האחרים שכוסו באבנים בידי ובעינו. שני השבועות האחרים שמעו את הסיפור, דובבו את הסביבה. אלפי תושבים שמעו את הסיפור, וגם לתקשורת הודה הגיעו השבוע השמעות. נציגים של הא.ב.י.סי. וה"יושענטקן טוסט" כבר ביקרו במקום. אין להוציא מכלל אפשרות, שבשבעה הבא יצעקו הכותרות העולמיות את סיפור המעשה. באופן מוזר למדי לא הגיעה הפרשה לידעת התקשורת הישראלית.

בשעת צהריים חמה עלינו למרומי ההר, מאלך חצי יצוע של טיפוס קשה בין טראסות אכן גבוהות, עצי זית וצמחי תבלך מדיפי ריח

עראד: האבנים הגיעו עד המותניים

חריף. ערואד וערורי הפצועים הוצלעו לא יכלו להצטרף, אך ליוו אותנו כמה עדי ראייה למעשה. משיאה של הפסגה ניתן לראות ביום הבוקר את הפסלה ואת היים מורחש במשך האחוזה עטרה. במרכז הנבעה הוא הצביע הצעירים על ארבעה בורות מוקפים באבני טראסות. עומקם של כל בור כמטר וחצי, שניים וקוטרו פחות ממטר. בתוך אחד הבורות כמה אבנים. האבנים מכוסות בכתמים גדולים של דם קרוש. אין ספק ביוהי הכתמים האלה. לידם מלנית צבאית ושרידי מוון צה"לי.

"אני נשבע לך בכל היקר לי, שאחי לא מסוגל להפגין, להרים אבן או להתחנף לטישהו. הוא בחור שקט ופחדן, מהפחד הוא ברח להרים ושם תפסו אותו", אומר אחיו של מוחמד זייד, עבד אל חאמן סלאח. סלאח, צעב בן 47 ממזרח ירושלים, בא לבקר את משפחתו בכפר לרגל חגת ותקע שם עם כוא הצבא. כאשר הוטס אחיו בתוך הבור בהר, טפס סלאח, על-פי מיוזמת הצבא, אל מקום הריכז של הגברים ברחבת בית-הספר של הכפר. הוא מספר, כי כל הגברים

הצטוו לשכב על בטנם, פניהם לאדמה ורגליהם מקופלות לאחור. עד שיחיימו הבדיקות והח'וס'ים אחרי המבוקשים בתוך השטח איוו הית, הצעיר הצעיר מוון צה"ל. הוא הבין תש. רק ממלאך ומצבו צעירי הנקף. הוא הבין את העוהדת ההוהת היחשולמת שלו, מה שדקפין אותו מיד ברגזה האוהזית, הוא הרישה לשבת חופשי בצד, מוסרד מכל השאר. כך נוסכו ממון כמה חוויות משפילות, שעברו על בני משפחתו האחרים.

העויד של הכפר, באסם עבר אלהואק, אדם מכובד במקומו, ניסה לשעת טענה וקיבל טיפיה מחייל צעיר. מקומי הירדע כחולה נפש, שצעק כרגיל. סלאח אומר, כי החיילים שרו: "אנתנו גולני", היו תושבים שהוכרחו לשיר "מוחמד מאת ולחלאף בנאת", והנביא מוחמד מת ולו רק בנות). עלבון טונע במיוחד אצל הערבים, "אחם היחודים לא מבניים, שהכבדו זה הדגרי הכי חשוב אצל הערבי", אומר סלאח. "החיילים השפילו את התושבים בכל דרך. השכיבו אותם על האדמה ודרכו עליהם. על הרגליים, על הגב וצו הרגליים. שברו את הכבד שלהם. הבנינו להם כל מיני דברים ללב. אם היה נשק לאנשים האלה באותו רגע, הם היו יודים בחיילים. מה אמה תעשה אם תראה את אוהין את אה הבן שלך מוכה או מושפל? אם מישרו עשה משהו רע, שכיניו אותו לביח-סורה, אבל בשביל מה להשפיל את כל האוכלוסייה הזאת. היהודים אומרים: 'מה היה לכם בכלל בזמן הייודים', בזמן ירדן היה לנו כבוד. לא היינו שווים לאדם היתה לנו הכינות לחיות בביתו. אין אתה תושב צוין להרגיש אדם בגילי, שכובלים אותו ואומרים לו לשכב על הבטן, רגליים למעלה. ראש באדמה ודרכים עליו. אצל חלק מן החיילים האלה אני עבדתי בבזים. הצבא אומר, שבכפר סלם קרחה טעות חד-פגמית של חיילים, אז את הטעות הזאת חזרת על עצמה בדיוק. זה מבניים לנו לראש, שיש שיטה בעניין הזה, שורלי זה מתוכנן. מה היה לנו בכלל. שהבנינו את כל הצבא הזה לכפר ועשו ביד משוגעים. לא היה לנו אפילו מקל להבן על עצמנו. שתי חילות עם עדי הוה יסילות לצבא את כל הכפר. בתום הפעולה הצבאית שהייה כיום חמישי בשבוע עבר ולקחו שבעה מתושבי הכפר לבית-חולים. 15 נצטרו.

דובר צה"ל מסר בתגובה, כי ממויק ראשו בית לא ידוע על מקרה כזה, חרוב ציין, כי לא הגיעו כל תלונות לציבא. למשפחה לא למעלה האוהזית, ואם יציעו - ייבוק.

כל העיר ירא בסיוון השמיית. 9 27.8.88